

Arta vorbește cu noi o miniserie de dragul artei

un proiect ASOCIAȚIA
CULTURALĂ
PATRIMONIU
PENTRU
VIITOR

partener **didactic.ro**
CANCELARIA NAȚIONALĂ
www.practica-intuitiv.ro

Episodul 8

Matteo - Julia

Vila Misterelor

70 – 60 î.e.n.

Tehnica: frescă

Dimensiune: 188 cm înălțime

Localizare: Pompei, Italia

Julia: La ce te uiți cu așa mare atenție?

Matteo: La fresca aceasta, avem studii de caz cu fresce la facultate și plănuisem demult să vin să văd cât mai multe în realitate.

J: Ce studiezi tu?

M: Arheologie la Roma, dar sunt interesat și de istoria artei. Sunt Matteo, îmi pare bine.

J: Eu sunt Julia, sunt abia clasa a VIII – a. Eu nu m-am hotărât încă ce aș vrea să studiez. Poate o să decid în curând. Și ce e aceea o frescă?

M: În puține cuvinte, este pictură pe perete, sau pictură murală.

J: Adică, atunci când un copil desenează cu cretă pe perete, face o frescă?

M: Nu chiar, procedeul e complicat. Adevărata frescă înseamnă să amesteci pigmentii, adică culorile în stare solidă, cu apă și să le aplici pe un peretele proaspăt tencuit, încă umed. Peretele le va absorbi. Cele două straturi devin foarte puternice împreună. Pe scurt, se pietrifică și nu mai sunt afectate de apă, sare, temperatură. Fresca e, așadar, considerată, una dintre cele mai rezistente tehnici ale picturii.

J: Și de ce spui „adevărată”? Se mai poate și altfel?

M: Ai intuit bine! Da, se mai poate *al secco*, adică să pictezi direct pe tencuiala uscată. Ce ți-am explicat mai devreme e *al fresco*, de aici și cuvântul frescă. Dar ce voiam să spun, e că procedeul cu pictură pe peretele deja uscat nu mai e o frescă în adevăratul sens al cuvântului. Însă, se mai poate ceva.

J: Ce anume?

M: Se poate să mai pictezi unele detalii după ce se usucă fresca pe peretele proaspăt tencuit.

J: Și de ce îți place așa de mult?

M: Sunt uimit de cât de bine a rezistat în timp. Și încă nu știm cu precizie ce semnifică.

J: Am înțeles de la doamna profesoară cu care suntem aici, că această parte a fost mai puțin afectată de erupția vulcanului Vezuviu.

M: Da, este adevărat. Deși a fost acoperită cu un strat gros de cenușă de la erupție, a supraviețuit. De fapt, și frescele din această încăpere sunt bine păstrate. Vila era mai aproape de mare înainte să erupă vulcanul, dar acum, de la depuneri, pare mai departe.

J: Pare incredibil. Ce fel de cameră era aceasta? Cum de avea nevoie de atâtea fresce, una după alta?

M: În acest moment, specialiștii cred că ar putea fi valabile cel puțin două variante. Ar putea fi un *triclinium*, adică o sufragerie. Lumea stătea întinsă și mânca mai multe feluri de mâncare, unul după altul.

J: Dar de ce „tri”? Ce numărau?

M: Numărau trei paturi în jurul unei mese. În loc de scaune, erau aceste paturi pe care să poată sta lungiți, pe-o parte.

J: Trebuie să fie foarte incomod să mănânci așa. O să încerc și eu doar de curiozitate. Și ce altă variantă mai putea fi?

M: Ar mai putea fi *cubiculum*, adică un dormitor. Judecând după frumusețea frescelor, ar fi putut fi chiar al stăpânei casei, al matroanei.

J: Mi se pare mai potrivit spațiul pentru o sufragerie. Și dacă aici ar fi fost o sufragerie, fresca aceasta ce ar fi însemnat?

M: Se pare că povestea pleacă de la zeul Dionysos. În mitologia greacă, el apăra vegetația, pomii și vinul. Era unul dintre cei mai populari zei. În jurul lui, a crescut un cult. Se serba cu cântece și dansuri, iar la aceste petreceri, vinul curgea din belșug. Ți se pare că s-ar potrivi?

J: Da, pentru o sufragerie. Atunci de ce sunt mai multe doamne pictate în această frească și un copil?

M: Tocmai de aceea, eu cred că această frescă face referire la alt moment. Cultul pentru acest zeu putea fi asociat și cu trecerea unei femei prin etapele de vârste. Uite, în dreapta ar putea fi mireasă, iar la mijloc poate fi vorba de aceeași femeie devenită mamă.

J: Atunci ar fi mai potrivit să cred că această încăpere este un *cubiculum*.

M: Și celelalte fresce pot fi legate tot de cultul pentru acest zeu.

J: Cu ce se mai ocupa o femeie pe vremurile acelea? De fapt, de când datează această frescă?

M: Erupția vulcanului a avut loc în anul 79 e.n. Iar vila și frescele sunt și mai vechi din anii 70 – 60 î.e.n. Adică, au împlinit deja 2 milenii. Iar femeile din vremurile acelea puteau duce o viață destul de independentă, erau preocupate de casă, de creșterea copiilor, organizau sărbători și petreceri, mergeau însoțite la teatru sau alte spectacole. Ele erau stăpânele gospodăriilor proprii. Și obișnuiau să marcheze trecerea de la o etapă a vieții la alta. Iar unele dintre ele erau adepți ale acestui cult pentru Dionysos. Și, să știi că pe multe dintre ele le chemau ca pe tine. Femeile purtau numele ginții, adică al familiei lîrgite, din care făceau parte.

J: Poate organiza petreceri chiar aici, în această încăpere.

M: Așa cred și eu. Dar ce părere ai despre culorile în această frescă?

J: Îmi place această nuanță de roșu. Dar și mai mult îmi plac faldurile rochiei.

M: Voiam să-ți spun că nu au fost mereu atât de intense. Atunci când s-a descoperit fresca, în 1909, nu se afla în cea mai bună stare. Specialiștii au aplicat straturi de ceară ca să ajute la prezervarea frescei. Acest lucru a dat suprafeței peretelui un luciu intens și a închis puțin culorile.

J: De atunci a rămas la fel? Cum crezi că erau culorile înainte?

M: S-a mai intervenit cu restaurări, după metode moderne, între 2013 – 2015. La început, dacă mă întrebi, cred că nu exista niciun pic de luciu pe suprafața peretelui, iar culorile trebuie să fi fost mai fade.

J: Dar e bine să schimbi un lucru atât de vechi?

M: Mă bucur că mă întrebi. Fiecare persoană interesată de acest subiect îți poate răspunde diferit. Personal, cred că e mai rău să se piardă un lucru pentru că nu a fost restaurat la timp. Din fericire, chiar dacă metoda folosită prima dată a afectat culoarea, tot e mai bine decât să se fi pierdut de tot. Astfel, fresca a rezistat până de curând, atunci când au putut fi aplicate metode mult mai sigure de restaurare.

J: Sunt de acord cu tine. Dar restaurare și reparare înseamnă același lucru?

M: Aproape, așa se numește în termeni de specialitate.

J: Poate învăț să devin reparator de pictură.

M: Restaurator pictură.

J: Cum spui tu.

M: Atunci, peste câțiva ani, vom lucra în același domeniu.

Timp de reflecție

1. Descoperiți cum îl numeau romanii pe Dionysos.
2. Aflați ce rol avea un *atrium* în structura vilei romane.
3. Identificați imagini și cu celelalte fresce din aceeași încăpere din Vila Misterelor.